

population has almost disappeared after the compulsory population exchange with Turkey" (p. 598).

There is much work yet to be done on intermediaries, middlemen and multiple identities within and outside Ottoman empire. This collection is an attempt to add something new to this field of study, even challenging some of the historical clichés about group identities in the Ottoman Empire. I should thank Claudio Lo Jacono for all his work on this volume.

02 Kasım 2013

MADDE YAYIMLANDIĞINDAN
SONRA ÇELİŞMELİDİR

BRILL

Oriente Moderno 93 (2013) 365-389ORIENTE
MODERNO

brill.com/ormo

Tekirdağ
130608

Quarters, Communities and Converts; Creating Networks in an Age of Bureaucratic Expansion in the Mediterranean (Rodosçuk, 1546-1553)

Özlem Sert
University of Hacettepe

Abstract

Zooming into the active relations of people in the harbour neighbourhoods show vivid life in Ottoman port towns. Converts, bridging the Muslim and Non-Muslim communities; immigrants: bridging the urban and rural relations mostly inhabited around the harbour in Çavuş Hüseyin Quarter of Rodosçuk between 1546-1553. The hierarchies of Ottoman Society constructed by legal status, political power, economic power, gender, seniority were crossed through networks of individual relations of the inhabitants. An analysis of these relations, a zoom to the lives of people who reproduced hierarchies and networks makes one recognize the details changing lives.

Keywords

Rodosçuk; population growth; Ottoman quarter; religio-ethnic communities; conversion

Conversion has been an important aspect of population movements in the Ottoman Balkans.¹ In the urbanization of the mid-sixteenth century conversion and immigration networked Ottoman society in a special way. On the one hand Ottoman state tried to implement a unified imperial system by issuing laws for regulating local administration; on the other hand immigration and conversion interrelated the communities. How the economic relations were taking place on the urban space and how the converts were bridging the communities in this quarter and community-based local administration can be traced through a local microhistory perspective.

¹ Minkov, Anton. *Conversion to Islam in the Balkans Kısve Bahasi Petitions and Ottoman Social Life, 1670-1730*. Leiden, Boston, Brill, 2004.

01 Mayıs 2018

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

16479 SERT, Özlem. Becoming a baker in the Ottoman *Tekirdağ*
town of Rodosçuk (1546-1552): a textual analysis of *190608*
the records of designation. *New Perspectives on*
Turkey, 42 (2010) pp. 159-178.

dent of the Anjuman-i Kalimīān-i Tehran, has tried to carry out the dual task of reporting news of the Jewish community and giving insight on Judaism and its values to readers both Jewish and non-Jewish, and especially to Iranian Muslims.

Bibliography

- Fischel, Walter J. "The Jews of Persia, 1795–1940," *Jewish Social Studies* 12 (1950): 119–160.
- Levy, Habīb. *Tārīkh-i Yahūd-i Iran*, 2nd ed. (Los Angeles: Iranian Jewish Cultural Organization of California, 1984), vol. 3.
- Netzer, Amnon. "The Jews of Tehran" and "Chronology," in *Pādyavand*, vol. 3 (Costa Mesa, Calif.: Mazda, 1999).
- Soroudi, Sorour. "Jews in Islamic Iran," *Jerusalem Quarterly* 21 (1981): 99–114.
- Ufūq-i Binā* [Official Publication of Tehran Jewish Committee], www.iranjewish.com/bina/BINA01.HTM.

NAHID PIRNAZAR

Tekinalp, Munis see → Kohen, Moise (Tekinalp)

Tekirdağ 190608 *out-Ömer Turan*

Located in eastern Thrace on the western shores of the Sea of Marmara, Tekirdağ (Rodosto) is a port city in Turkey. It was conquered by the Ottomans in 1357, and its port served both → Edirne and → Istanbul for centuries. The city was occupied by the Bulgarians during the Balkan Wars of 1912 to 1913. By the Treaty of Sèvres (August 10, 1920), eastern Thrace, including Tekirdağ, was attached to Greece, but the region was recaptured by the Turkish army in October and November of 1922.

Although the date when the Jewish community in Tekirdağ was founded is unknown, the city's commercial possibilities probably attracted → Sephardi Jews in the fifteenth century, as did the other port cities in the area, → Çanakkale and Gelibolu. An Ottoman document giving permission to build a new synagogue in 1820 to replace the one which had burned down reveals that there had been a Jewish community with a synagogue in Tekirdağ

much earlier. The Jewish population of the city was 1,656 between 1881/82 and 1893, and 2,654 in 1906 to 1907. The → Alliance Israélite Universelle opened a school for boys in 1901, and a school for girls in 1902. The former had 180 pupils in 1908, and the latter had 175. Ongoing economic problems in the early years of the twentieth century led many of the town's Jews to leave for → Seattle, in the United States. By 1914 the Jewish population had fallen to 1,566.

Tekirdağ also hosted some foreign Jews. The *Edirne Yearbook* for 1894 mentions twenty-three foreign Jews residing in Tekirdağ. An Ottoman document dated September 30, 1915 refers to → Italian Jews there. When Tekirdağ became a *vilayet* of the Turkish Republic in 1927, it had 1,481 Jews in a total population of about 130,000. Because of the → Thrace Riots in 1934, many of its Jews later moved to Istanbul. Others emigrated to → Israel after 1948. There were only 339 Jews in Tekirdağ in 1955, and the number fell to 170 by 1965. At present, there are no Jews living in Tekirdağ. The 1,489 tombstones in the city's Jewish cemetery were photographed by Minna Rozen.

Bibliography

- Dumont, Paul. "Jewish Communities in Turkey During the Last Decades of the Nineteenth Century in the Light of the Archives of the Alliance Israélite Universelle," in *Christians and Jews in the Ottoman Empire: The Functioning of a Plural Society*, ed. Benjamin Braude and Bernard Lewis (New York: Holmes & Meier, 1982), vol. 1, pp. 209–242.
- Karpat, Kemal H. *Ottoman Population, 1830–1914: Demographic and Social Characteristics* (Madison: University of Wisconsin Press, 1985).
- Rozen, Minna. "A Survey of Jewish Cemeteries in Western Turkey," *Jewish Quarterly Review* 83, nos. 1–2 (July–October 1992): 71–125.
- Shaw, Stanford J. *The Jews of the Ottoman Empire and the Turkish Republic* (New York: New York University Press, 1991), pp. 264, 286.

OMER TURAN

Telouet

Located in the High → Atlas Mountains between → Marrakesh and → Ouarzazate, Telouet (Berb. Talwāt) was the political center of the powerful Glāwā (sing. Glāwī; usual Fr.

MALKARA ŞEHİRİ (1475-1601)

İbrahim SEZGİN*

Bu çalışmada, İstanbul'dan başlayıp Rumeli istikametine devam eden üç ana koldan Silivri-Tekirdağ-Gelibolu-Malkara-Keşan-Gümölcine-Yenişehir-İstefe'ye devam eden sol kol üzerinde bulunan Malkara şehrinin¹ XV. asrın son çeyreği ile XVI. asırdaki fizikî yapısı, nüfusu, esnafı, ticarî ve sınaî faaliyetleri üzerinde durulmaya çalışılacaktır. Bu dönem için ana kaynakları Tapu Tahrir Defterleri teşkil etmektedir². İncelediğimiz dönemde Gelibolu'ya ait tahrir defterlerinden olup Malkara'yı da içine alan beş mufassal defter mevcuttur. Bu defterler 879/ 1475³, 925/1519⁴, 1530⁵, 975/1567-68⁶ ve 1009/1601⁷ tarihlerini taşımaktadır.

Osmanlı idarî teşkilâtı içerisinde Gelibolu'ya bağlı bir kaza olan Malkara şehri, Mart 1354'te Gelibolu'nun fethinden⁸ sonra, Trakya'da devam eden Osmanlı fütuhâtının bir neticesi olarak Osmanlı idaresine geçmiştir⁹. Daha Osmanlı-

* Trakya Üni. Fen-Edebiyat Fakültesi.

1 M. Dilmèn, *Menzil Defterlerine Göre XVII. Yüzyılda Rumeli'de Yol Sistemi Hakkında Bir Araştırma*, İstanbul 1971, Mezuniyet tezi, Tarih Seminer Ktb, tez nr. 1637, s. 3, 37.

2 Osmanlı sosyal ve ekonomik tarihinin en önemli kaynaklarından olan Tapu Tahrir Defterleri hakkında bkz. Ö.L.Barkan- E. Meriçli, *Hüdavendigâr Livası Tahrir Defterleri I*, Ankara 1988, Giriş s. 1-121; F. M. Emecen, "Sosyal Tarih Kaynağı Olarak Osmanlı Tahrir Defterleri", *Tarih ve Sosyoloji Semineri, Bildiriler*, İstanbul 1991, s. 143-156.

3 Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BA), *Tapu Tahrir Defterleri* (TD) 12.

4 BA, TD 75, s. 103-116.

5 BA, TD 434, vr. 57b-65a. Bu defterin tarihi kesin olarak bilinmemekle beraber 1530 tarihi kabul edilmektedir (bkz. F. M. Emecen, "XVI. Asır Başlarında Bir Göçün Tarihçesi Gelibolu'da Sirem Sürgünleri", *Osmanlı Araştırmaları*, X (1990), s. 165, n. 15).

6 BA, TD, 490, s. 202-212.

7 Tapu Kadastro Kuyud-ı Kadîme Arşivi (TK KKA), TD nr. 141, vr. 76b-80a.

8 P. Charanis, "On the Date of the Occupation of Gallipoli by the Turks", *Byzantinoslavica*, 16 (1955), s. 117.

9 Malkara'nın fethi konusunda kaynaklarda yeterli bilgi bulunmamaktadır. Aşıkpaşazâde (*Tevârîh-i Âl-i Osman*, yay. Çiftçiöğlü N. 'Atsız, *Osmanlı Tarihleri I*, İstanbul 1949, s. 77-319), Hadidî, (*Tevârîh-i Âl-i Osman*, yay. N. Öztürk, İstanbul 1991), Anonim *Tevârîh-i Âl-i Osman*, (yay. N. Azamat, İstanbul 1992) Malkara'nın fethine hiç temas etmezler. Mehmed Neşrî, eserinin nesir kısmında Malkara'nın fethinden bahsetmez; ancak nazım olarak Ahmedî'nin eserinden iktibas ettiği beyitlerde Malkara'nın fethinden bahsedilir (bk. *Kitâb-ı Cihan-nümâ*, I, neşr. F.R. Unat- M.A. Köymen, Ankara 1987, s. 181). Bununla beraber bu

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

190608

Tekirdağ

KAYA GÖKTEPE, *Tekirdağ sancağı'nda tarımsal yapı (1840-1914)*, Marmara Üniversitesi,
Doktora, 2012

28 Aralık 2014

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

21 Eylül 2014

- 1390 SERT, Özlem. Quarters, communities and converts; creating networks in an age of bureaucratic expansion in the Mediterranean (Rodosçuk, 1546-1553).
Oriente Moderno: Rivista d'Informazione e di Studi per la Diffusione della Conoscenza della Cultura dell'Oriente soprattutto Musulmana, 93 ii (2013) pp. 365-389. Today Tekirdağ, Turkey.

Tekirdağ
/30608

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

Edirne eyaletine bağlı Hayrabolu kazasının sosyal ve ekonomik durumu (1844). PULLUKÇU, Seyhan. Yüksek Lisans. İstanbul
Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1995. 166 s. *Telindeş 130608*

52014

22 Haziran 2015

-
- 1 AGRON İSLAMİ, 1579 numaralı Rodosçuk (Tekfurdağı) şer'iyye sicilinin transkripsiyonu ve değerlendirilmesi, Sakarya Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2010
-
- 2 AYLİN AKATA, Türkçe programıyla ilgili ölçme ve değerlendirme sürecinin işlevselliği üzerine bir araştırma (Tekirdağ ili örneği), Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2009
-
- 3 RAMAZAN TARİK, Tekirdağ yöresi Alevi-Bektaşî kültürü: Kılavuzlu köyü örneği, Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2012
-
- 4 AGRON İSLAMİ, 1579 numaralı Rodosçuk (Tekfurdağı) şer'iyye sicilinin transkripsiyonu ve değerlendirilmesi, Sakarya Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2010 (SİCİL)

Faruk Sümer, *Safevî devletinin kuruluşu ve gelişmesinde anadolu index; türklerinin rolü*, Ankara 1979, 46-47, 90-92, 169-172, M.C. Şehabeddin Tekindağ, "Şah Kulu Baba Tekeli isyanı", *Belgelerle Türk Tarih Dergisi*, I (1967-1968), 34-39, 54-59; *TA*, s.v. "Teke Sancağı" (by İ. Parmaksızoğlu); Speros Vryonis, Jr., *The decline of medieval Hellenism in Asia Minor*, Berkeley, etc. 1971, 148, 166, 168, 187, 250, 281, 294-295.

/ لایزر^۲ (د. اسلام) /

تکه‌لو ← تکلو

تکیداغ (رودوستو^۱ سابق)، شهر و بندری در ترکیه، در کرانه اروپایی دریای مرمره (تراکیای شرقی)، نیز مرکز اداری «ایل» (استان)ی به همین نام. نام آن از توده کوهستانی متورق تکیرداغ یا تکفورداغی (ارتفاع: ۹۲۴ متر)، که در امتداد جنوب غربی ساحل قرار دارد، گرفته شده است. [برای اطلاع بیشتر درباره وجه تسمیه ← تکفور^۳].

۱) شهر تکیرداغ. این شهر، که در محل بیساته^۴ قدیم (بعدها رادستوس^۵) قرار گرفته، در حدود ۱۲۵۷/۷۵۹ بعد از اینکه عثمانیها از تنگه‌ها عبور کردند، به تصرف آنها در آمد (← هامر- پورگشتال، ۱۸۲۸-۱۸۳۵، ج ۱، ص ۱۴۷). وقایعنامه‌های قدیمی عثمانی از جزئیات ترفندی که اورنوس^۶ بیگ، فرمانده عثمانی، برای تسلط بر دژ به کار برد، سخن گفته‌اند (← لونکلایوس، ستون ۲۲۴، ۲۴۳ به بعد). در دوره حکومت عثمانی، شهر به عنوان قسمتی از ولایت آدرنه و مقر اسقف اعظم یونانی، از لحاظ سیاسی نقش مهمی نداشت، اما زادگاه افراد برجسته‌ای در تاریخ روشنفکری ترکیه بود، از جمله نامق کمال در ۱۲۵۶ در آنجا به دنیا آمد. احمد لطفی بن حاجی حسن در ۱۱۶۰/ ۱۷۴۷ فهرستی از شعرای روزگار خود را که از تکفورداغی بودند، تألیف کرد (← باینگر، ص ۲۸۴، پانویس ۱؛ نیز ← هارتمان، ستون ۴۳).

رستم‌پاشا، که از ۹۵۱ تا ۱۵۴۴/۹۶۰ تا ۱۵۵۳ صدراعظم سلیمان قانونی بود، از ستان معمار خواست که مسجدی زیبا (مسجد جامع رستم‌پاشای کتونی)، یک بازار سرپوشیده (بدستان) و همچنین مهمانسرای برای افراد فقیر بسازد که در آن به مسافرانی که از شهر عبور می‌کردند به رایگان غذا و جا داده می‌شد (هامر- پورگشتال، ۱۸۱۲، ص ۶۱). حاجی خلیفه این

در آنجا بخوبی سامان یافته بودند (ج ۱، ص ۲۹۲). بیگهای تکه از این گروهها حمایت می‌کردند و بسیاری از تکیه‌ها و زاویه‌های آنان را در شهرهای مهم اعطا کردند.

در ۱۳۶۱/۷۶۲ لوزینیان^۱ قبرس، انتالیه را تصرف کردند و تا ۱۳۷۳/۷۷۴ آن را در اختیار داشتند. در ۷۹۲ بایزید اول شهر را گرفت و بزودی آن را در مقابل قره‌مان اوغوللری (قره‌مانیان^۲) از دست داد ولی در ۸۰۰، شهر و جلگه ساحلی آن را بازپس گرفت. پس از آنکه تیمور در ۸۰۴ بایزید را در آنکارا شکست داد، پسرش شاهرخ تکه‌ایلی را غارت کرد و بنی تکه را تا اندازه‌ای به موقعیت گذشته بازگرداند؛ اما در ۸۲۶ در دوره سلطنت مراد دوم، سراسر تکه‌ایلی برای همیشه زیر سلطه حکومت عثمانی قرار گرفت و به سنجق در قلمرو عثمانی تبدیل شد. عثمانیها کلیه امتیازاتی را که بنی حمید و بنی تکه به اشراف محلی داده بودند (براتها، نشانها)، دوباره تأیید کردند؛ در نتیجه «سپاهی»ها و دیگران، موقعیت خود را دوباره به دست آوردند.

با اینهمه، آشوبهای دینی بسیاری در این منطقه برضد دولت عثمانی وجود داشت. ترکمنهای آنجا جذب جنبشهای متعدد شیعی و علوی شدند. در ۹۰۶ تعدادی از آنها به عنوان مریدان شاه اسماعیل به اردبیل سفر کردند. بعلاوه، تعدادی از ترکمنهای تکه به شاه اسماعیل پیوستند و در بنیانگذاری دولت صفوی نقش مهمی بازی کردند [← تکلو^۳]. در ۹۱۷-۹۱۸ ترکمنها در تکه‌ایلی به رهبری شاهقلی بابا تکه‌لی شورش کردند. پیش از سرکوب این شورش، ویرانیها و کشتار بسیاری به بار آمد. بر اساس ممیزیهای عثمانیها، شهرهای تکه‌ایلی دچار کاهش چشمگیر جمعیت بودند که علت آن قیامها و تبعید بسیاری از حامیان این قیامها به دست بایزید بود.

منابع: [ابن بطوطه، رحلة ابن بطوطه، چاپ محمد عبدالمتمم عریان، بیروت ۱۴۰۷/۱۹۸۷]؛ احمد رفیق، «فاتح زماننده تکه‌ایلی»، تاریخ عثمانی (تورک تاریخی) انجمنی مجموعه‌سی، سال ۱۴، ش ۷۹/۲ (۱۹۲۴)، ص ۶۵-۸۳.

Barbara Flemming, *Landschaftsgeschichte von Pamphylien, Pisidien und Lykien im Spätmittelalter*, Wiesbaden 1964, esp. 93-126; *İA*, s.v. "Teke-Eli" (by M.C. Şehabeddin Tekindağ); A. Yaşar Ocak, *La revolt de Baba Resul ou la formation de l'hétérodoxie musulmane en anatolie au XIIIe siècle*, Ankara 1989, esp. 121-125; Hanna Sohrweide, "Der Sieg der Safaviden in Persien und seine Rückwirkungen auf die Schiiten Anatoliens im 16. Jahrhundert", *Der Islam*, XLI (1965), esp. 131-137, 145-153, and index;

1. Lusignan

2. G. Leiser

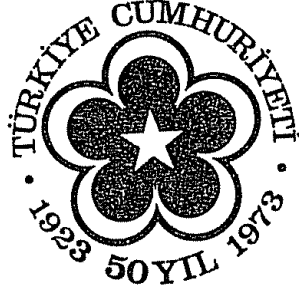
3. Rodosto

4. Bisanthe

5. Rhaidestos

6. Evrenos

172283

CUMHURİYETİN 50. YILINDA 07 AĞU 2008

TEKİRDAĞ

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	172283
Tas. No:	058.056/42 CUM.E

1973

İL YILLIĞI

173033

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	173033
Tas. No:	956.142 SER.T

24 TEM 2008

MEHMET SEREZ

Canakkale Şehitler Abidesi

*Fetih Şehidi Kastamonu'lu Gazanfer Bey.
(Tekirdağ ilk defa Şarköy - Yeniköy Tekfurdağı
Kalesi alınarak 27 Eylül 1357 Perşembe günü
fethedilmiş, daha sonra bu günkü Tekirdağ,
Gazi Süleyman Paşa ve Gazi Murat Bey
tarafından 7 Aralık 1357 Perşembe günü Türk
Vatani haline getirilmiştir.)

TEKİRDAĞ TARİHİ VE COĞRAFYASI

ARAŞTIRMALARI

Ankara [T.Y.]

tekfurs who controlled summer and winter pasture in northwestern Anatolia (see İnalçık, in *Camb. hist. of Islam*, i, 267). In 710/1308 Mehmed Bey of the Aydıñ Oghlus accepted the surrender of the Byzantine *tekfur* of Keles or Kilas in the Aydıñ amirate's territory (Melikoff-Sayar, *op. cit.*, 47 ll. 29-32). Between 761-2/1359-61, according to Yakhsî Fakîh, in 'Ashîk-pasha-zâde, German tr. R. Kreutel, Graz 1959, 80, Gk. tr. in Zachariadou, *op. cit.*, 192-3 and n. 201, the *tekfurs* of Thracian Messene or Misini and Didymoteichon or Dimetoka [*q.v.*] surrendered their fortified towns to Orkhân (and not to Murâd I; cf. İnalçık, in *Archivum Ottomanicum*, iii [1971], 196 n. 45, 197) (see P. Schreiner, *Byz. Kleinchroniken*, ii, Vienna 1977, 289-91; P. Soustal, *Thrakien, tabula imperii Byzantini*, 7, Vienna 1991, 242-3; T. Gregory, art. *Didymoteichon*, in *Oxford dict. of Byz.*, 620).

Finally, Mehmed II Fâtih's conquests after the conquest of Constantinople in 1453 show him as a perceived reviver of the Byzantine empire under Muslim rule, in that Kemâl-pasha-zâde states (fac. ed., Ankara 1954, 186, 613) that he sought to leave "no-one amongst the Byzantine Greeks who could be named *tekfur*", thus eliminating in turn the Despotate of the Morea [see MORA; MEZISTRE in Suppl.] in 1460-1 and the Empire of Trebizond [see TRABZON] in 1461, and annexing the semi-autonomous Greek states of Thessaly [see TESALYA] between 1454-70 and of Epirus by 1479.

Bibliography: Given in the article.

(A. SAVVIDES)

TEKIRDAGH, modern Turkish TEKİRDAĞ, the former Rodosto, a town and port of Turkey, on the European coast of the Sea of Marmara (eastern Thrace), named after the schistous massif of the Tekir Dağ or Tekfur Dağı (924 m/3,030 feet) which skirts the coast to the southwest, and also the administrative centre of the province (*il*) of the same name.

The town stands on the site of the ancient Bisanthe (Βισάνθη), later Rhaidestos (Ῥαιδεστός). In ca. 759/1357 it fell to the Ottomans after they crossed the Straits (see von Hammer, *GOR*, i, 147). The old Ottoman chronicles give details of the ruse used by the general Evrenos Beg [*q.v.*] in order to gain control of the fortress (see on this, Johannes Leunclavius, *Hist. musul. turc.*, Frankfurt 1591, cols. 224, 43 ff.). Under the Ottoman empire, the town, then part of the *wilâyet* of Edirne and the seat of a Greek archbishop, did not play any significant role in politics, but it was the home for several notable figures in the intellectual history of Turkey, such as Nâmiğ Kemâl [*q.v.*], who was born there in 1840. A certain Ahmed Luğfî b. Hâdjîdjî Hasan in 1160/1747 compiled a list of the contemporary poets originally from Tekfûr Dağhî (see Babinger, *GOW*, 284 n. 1, and on this topic, R. Hartmann, in *OLZ* [1929], n. 1, col. 43 n. 1).

Rüstem Pasha [*q.v.*], Grand Vizier to Süleymân the Magnificent 951-60/1544-53, had the architect Sinân [*q.v.*] construct there a fine mosque (the present Rüstem Paşa Camii), a covered market (*bedesten*) and a hospice for the poor, where travellers passing through the town were fed and sheltered gratis (see von Hammer, *Rumeli und Bosna*, Vienna 1812, 61). Hâdjîdjî Khalîfa [*q.v.*] describes the place Rodosdjîk, as he calls it, towards the middle of the 11th/17th century, as being a town strongly fortified, coming within the *sandjak* of Gallipoli, with fine streets, a capacious *imâret* for the poor, baths and caravanserais. The house where the hero of Hungarian independence Francis II Rakoczi died on 8 April 1735 after 18 years of exile with several of his companions, including Count Anton Eszterhazy, has now been made into a museum

(see the inscriptions in the Roman Catholic church at Rodosto published by von Hammer as an appendix in his *Umblick auf einer Reise von Constantinopel nach Brussa*, Pesth 1818, 198 ff.). Other travellers in the early 19th century like Lord Keppel (1829, see his *Narrative of a journey across the Balkan*, London 1831, i, 68, 126 ff.) described Rodosto as a miserable place, but the town, having developed as far as the surrounding intensively-cultivated market gardens and extensive vineyards, had grown to around 40,000 inhabitants, at least half of whom were Greeks, by the beginning of the 20th century.

The town and its *sandjak*, like the greater part of Thrace, were invaded by the Bulgarians at the time of the First Balkan War of 1912, but in the end restored to the Ottoman empire. It was attached to Greece, together with the whole of eastern Thrace, by the Treaty of Sèvres (10 August 1920) and occupied by the Greek army until its recapture by the Turkish army in October-November 1922. The exchange of Greek and Turkish populations provided for by the Treaty of Lausanne (14 July 1923) brought the town's population—it was now the centre of a *wilâyet* and henceforth officially called Tekirdağ—down to 14,387 at the first census of Republican Turkey in 1927. Since then, the town has grown once more from its role as the commercial and administrative centre of the province and as an industrial centre processing the products of a rich, mechanised agriculture and viniculture (the first wine factory in the country was there) and accommodating the spill-over from the industrial growth of greater Istanbul. In 1990 it had a population of 80,442.

The *il* of Tekirdağ (6,218 km²) comprises nine districts (*ilçe*): Tekirdağ Central, Çerkezköy, Çorlu, Hayrabolu, Malkara, Marmara Ereğlisi, Muratlı, Saray and Şarköy. Its rich agriculture includes the mechanised cultivation of cereals and sunflowers on the plateaux and hillsides of the Ergene basin and vines in the coastal districts of Tekirdağ and Şarköy. Crossed by the railway, the road and the motorway from Istanbul to Edirne which links Turkey with western Europe, the province has vigorously developed varied industries (agricultural and food processing, textiles, mechanical and chemical industries), including in the extensive industrial estate of Çerkezköy. Its population increases regularly, leaping from 132,122 in 1927 to 468,842 in 1990.

Bibliography: In addition to references given in the article, see on Rodosto's commercial role, W. Heyd, *Hist. du commerce du Levant*, Leipzig 1885, i, 243, 257, 285, 431, 512, ii, 177; A. Boué, *Recueil d'itinéraires dans la Turquie d'Europe*, Vienna 1854, i, 145; Ahmad Rif'at, *Lughat-i ta'rihiyye ve djoghrafîyye*, ii, Istanbul 1299/1882, 270 ff.; Sâmî Bey Frâsheri, *Kâmûs al-a'lâm*, iii, 1661 ff. See also the historical works of the local scholar Hikmet Çevik, *Tekirdağ tarihi araştırmaları*, Istanbul 1981; the monograph of Osman Yalçın, *Tekirdağ*, Istanbul 1981; and the art. *Tekirdağ* in *Turt Ansiklopedisi*, ix, 6964-7000, x, 7007-61, very full on the province and with many useful references for the town.

(F. BABINGER-[M. BAZIN])

TEKISH B. IL ARSLAN, Abu 'l-Muzaffar Tâdj al-Dunyâ wa 'l-Dîn, one of the Kh"arazm Shâhs of Anûshigin's line, reigned 567-96/1172-1200. The name (thus vocalised in Maḥmūd al-Kâshgharî, tr. Atalay, i, 368) means something like "confronted, attacked, struck [in battle]"; see Hikmet Bayur, *Harizmşah Alâ'î'd-Dîn "Tekiş" 'in adı hakkında*, in *Belleten*, xiv, no. 56 [1950], 589-95.

- (69) 3 A., Vrk., 393 a, 17.V.1480.
 (70) 4 A., Vrk. 100 a.
 (71) 4 A., Vrk. 285 a, 1.2.889 (18.II.1485), ayrıca Bk. Vrk. 286 a, 287 b ve 289 a.
 (72) 199 A., Vrk. 111 a, 26.5.870 (14.I.1466).
 (73) 4 A., Vrk. 423 b., 24.10.890 (3.XI.1485).
 (74) 199 A., Vrk. 17 b.
 (75) 199 A., Vrk. 38 b.
 (76) 199 A., Vrk. 46 a.
 (77) Aynı yerde.
 (78) 4 A., Vrk. 277 a.
 (79) 4 A., Vrk. 276 a.
 (80) 4 A., Vrk. 278 a.
 (81) 4 A., Vrk. 157 a.
 (82) Ömer L. Barkan, Halen basılmakta olan Bursa sayım defterleri. T.T.K. Ankara.
 (83) 199 A., dava 625 (H. 870 yılı bölümünde).
 (84) 4 A., Vrk. 201 b.
 (85) Mehmed Arif, Kanun-nâme-i Al-i Osman, T.O.E.M. yayını, İstanbul 1329, Sf. 67.
 (86) 199 A., Vrk. 3 a, 6 a, 7 b.
 (87) 3 A., Vrk. 29 b.
 (88) Bk. Şarkıcı listesinde bunun sattıkları cariyeler. Ayrıca emânet cariyeler bulundurduğuna göre, bu emânat cariyeleri mühtemelen yetiştiriyordu.

ODTÜ Belirleme Dergisi, 1977-1980 Özel Sayısı,
1981 Ankara, "Türkiye İktisat Tarihi Üzerine
Araştırmalar II Ö.S."

DC2194

15 NISAN 2000

İSTANBUL'UN İAŞESİ VE TEKİRDAĞ - RODOSÇUK LİMANI (16. - 17. yüzyıllar)

Suraiya FAROQHİ*

İstanbul'un iâşesiyle ilgili sorunlar 1920'den beri çeşitli araştırmacıların ilgisini çekmiştir. Onaltıncı yüzyılda büyük bir olasılıkla yarım milyonluk haddini aşmış bulunan İstanbul kenti, Akdeniz bölgesinin en büyük kentini oluşturduğu gibi, zamanın bütün Avrupa kentlerini de geçmiştir.⁽¹⁾ Bu durumda Osmanlı İmparatorluğunun başkentine sürekli olarak gerekli yiyecek ve hammaddenin sağlanması çok yönlü çabalara yol açmıştır. Şimdiye kadar araştırmacıların dikkati, hep başkentin kendi yapısına yönelmiştir. İstanbul'un nüfus açısından gelişimi, kurumsal yapısı ve onaltıncı yüzyılda bu kentte sürekli olarak başgösteren fiyat artışları, ayrı ayrı araştırmalara konu olmuştur.⁽²⁾ Ancak bu kentin besleme çabasıyla etkilenip gelişen geniş bir çevresi vardır. Çevrenin önemli bir parçasını ise, İstanbul'a yiyecek ve hammadde ileten limanlar oluşturur. Çalışmamızın konusu bu yolda örgütlenip gelişmiş olan limanlardan Tekirdağ-Rodosçuk kasabasının incelenmesidir.

Osmanlı Sarayının, İstanbul'da görevli olarak bulunan yeniciler ve sivil halkın çok miktarda ve çeşitli talepleri, Osmanlı İmparatorluğunun deniz yoluyla rahatça ulaşılabilen bölgelerinde tarımsal üretimi ve hatta imalatı geniş ölçüde etkilemiştir. Çünkü tahıl, demir ve benzeri mallar genellikle gemi vasıtasıyla uzun mesafeler katederek İstanbul'a ulaştırılabilmekteydi.⁽³⁾ Karadeniz'in batı sahillerinden, Mısır'dan ve Ege Bölgesinden sürekli olarak hububat ve pirinç getiren gemiler geliyordu. Ancak kesimlik canlı hayvan, Osmanlı başkentine Balkanlardan ve Anadolu'dan karayolu üzerinden gönderilmekteydi. Böylece oluşan bir yol şebekesinin içinde Tekirdağ-Rodosçuk limanı özel işlevler yüklenmişti. Marmara sahillerinde bulunan başka yerleşmeler de benzeri işlevler görmekteydi, ama özellikle bu kasaba İstanbul'a hizmet eden bir liman olarak işlemekteydi. Bu açıdan

(*) Doç. Dr., Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Beşeri İlimler Bölümü.

RODOSTO (EXTENSION EN MARMARA DE LA VIA EGNATIA)
AU XVIe SIÈCLE

Ilber ORTAYLI

Edited by Elizabeth Zachariadou
THE VIA EGNATIA UNDER OTTOMAN RULE
CRETE 1996, s. 193-202. ON: 54868

Rodosto (plus tard, selon les Ottomans, Tekirdağ, Tekfurdağ ou Rodostchuk) est un des ports de Marmara et, sans doute, une extension de la Via Egnatia qui va de Durazzo (Drac ou Dures) à Thessalonique. Au XVIe siècle, cette ville est, du point de vue économique et social, un centre très actif, et le restera jusqu'à la perte de la Roumélie occidentale, connaissant même un nouveau regain aux époques postérieures. Dans la littérature, Suraiya Faroqhi évoque succinctement le Rodosto du XVIe siècle.¹

Nous présenterons ici la ville en nous appuyant sur des informations tirées des *kadi sicilleri* et des *mühimme*. Les *kadi sicilleri* de Rodostchuk (numéros de 1510 à 1754) sont contenus dans 205 volumes qui couvrent une durée de deux siècles, des années 953-956 H. (1546-1549) à 1188-1190 H. (1774-1776). Les divers actes juridiques qui y figurent sont souvent d'une importance notable, telle qu'on en rencontre rarement dans les *kadi sicilleri*. Ils dénotent un milieu socio-culturel riche et fort différent du reste du pays. Même les villages avoisinants sont inclus dans le mécanisme juridique, ce qui est fort rare.

Les activités de ce port, dans la seconde moitié du XVIe siècle, sont basées tant sur un commerce légal de marchandises que sur un trafic illégal de céréales. Rodosto joue un rôle important dans les contacts des Balkans avec le monde extérieur via Istanbul, et même Marmara. À l'époque où le transport routier coûtait cher, Rodosto établissait la communication entre son hinterland et Istanbul.

Ce rôle a duré à peu près jusqu'au Traité de Berlin, c'est-à-dire jusqu'à l'autonomie de la Bulgarie et la perte du contrôle par l'Empire ottoman de la Bulgarie méridionale. Dussi, l'agent consulaire de Grande Bretagne à Rodosto, écrit en 1875: "Avant 1873, le commerce transitaire était à son apogée. Cocons de vers à soie, laine, cuir, peaux de mouton étaient expédiés à Rodosto à partir d'Andrinople et de Filibe (Philippopolis) et, de là, exportés par bateaux. Quant aux céréales, blé et seigle, elles étaient chargées sur des navires après avoir été

1. SURAIYA FAROQHI, Istanbul'un İaşesi ve Tekirdağ-Rodosçuk Limanı 16.-17. asırlar (L'approvisionnement d'Istanbul et le port de Tekirdağ-Rodosçuk aux XVIe et XVIIe siècles), *ODTÜ Gelişme Derg.*, (1979-1980) 139-154.

16 EYLÜL 1998

çözümler önermelidir. Ve bir diğeri: Böyle bir dergi bilimsel yeni yayınları yakından izlemeli ve okurunu bu konuda sürekli bilgilendirmelidir. Veya şöyle: Her sayıda kitaplarla ayrılmış özel bir bölümünüz olmalı ve yeni yayınların tanıtım ve eleştirisi uzmanlara sipariş edilerek bu sayfalarda yer almalıdır. Daha değişik öneri, dilek veya talepler de var; ancak bunların bir kısmı derginin enterdisipliner niteliğini tamamen gözardı ederek, onu tamamen kendi özel ilgi alanlarının dergisi haline dönüştürmeye yönelik. Örneğin onun salt bir ekonomi dergisine dönüşmesini önerenler olduğu gibi, ekonomiyi dışlayarak beşeri bilimlerden birinin dergisi olmasını isteyenler de var. Açıkçası bu önerilere pek sıcak bakmıyoruz. Bunun birinci nedeni o türden dergilerin zaten mevcut olmasıdır. Bir diğer neden ise şu: Türkiye'de biz birbirinden epeyce kopuk hale gelmiş olan değişik bilim dallarının yakınlaşmasından ve karşılıklı etkileşiminden yanayız. Özellikle metodolojik açıdan çeşitli bilim dalları arasında yaygın bir alışverişin gerçekleşmesi büyük bir ihtiyaç halinde kendini hissettirmekte. Bunun birinci ve doğal yolu bilim adamlarının biraz kendi çok özel ilgi alanlarının dışına çıkarak farklı konu ve yayınlarla ilgilenmesidir ki, bunun için de her türlü yeni kitap ve periyodiklerin üniversite kütüphanelerine düzenli olarak akması gerekmektedir. Bu pahalı ve Türkiye üniversiteleri için artık lüks sayılabilecek yol ne yazık ki uzun süredir kapalıdır. Dolayısıyla, enterdisipliner nitelikli bir dergi, söz konusu dertler için daha ekonomik bir yol ve çare olarak desteklenmesi gereken bir girişim halinde ortaya çıkmaktadır. Böylece, dergimizin sayfalarında çok farklı alanların uzmanları biraraya gelmekte, birbirlerinin çalışmalarını görmekte, etkilenmekte ve sonunda muhakkak ki böyle bir dergide kalem oynatanlar ve onların okurları daha geniş ufuklara sahip olabilmektedir. Bunun en büyük yararı çeşitli beşeri ve toplumsal bilimlere kapsayan ortak bir dilin oluşmasıdır ki, ortak platformlardaki buluşmalarda "sağırklar diyalogu" nun önüne geçilmesinin yolu da kanımızca buradan geçmektedir.

Bazı çevreler ise bu derginin daha "anlaşılabilir" ve "okunabilir" olmasından yana. Böyle bir önerinin kesinlikle çok ciddi bir eleştiri olarak algılanması lazım. Ne var ki, bu tip eleştiriler etrafıca dinlendiğinde ortaya iki kategori çıkıyor ki, bunlardan birinin üzerinde çok ciddi olarak durmamız mümkün değil. Zira bunların talepleri aslında vülger ve popüler nitelikli yayınları çağırıyor ki, dergimizin amacıyla bu taleplerin bağdaşması mümkün değildir. İkinci kategoride olanlar ise temelde daha kaliteli ve düzeyli yazıların beklentisi içinde. Bunların en hassas oldukları nokta bir makalede konunun sunulmuş biçimi ve dilin kullanımı. Başka bir ifadeyle bu grup eleştiriciler, dergimizin Batı'daki bazı örnek dergiler gibi yazım, imla ve konuya vukuf ve katkı konusunda çok daha katı olmasından yana. Onlara göre "editing process" çok ciddi tutulmalı ve eleğin de-likleri iyice daraltılmalıdır.

Sevgili okurlar gördüğünüz gibi herkesi her açıdan tatmin etmek pek mümkün değil. Zaten bizim de böyle bir amacımız yok. Biz bazı şeylerin biraz da bilim adamının inisiyatifine ve bilimin kendi doğası ve mantığına bırakılmasından yanayız. Bilimdeki büyük ilerlemeler çoğu kez siparişler sonucu ortaya çıkmıyor. Dolayısıyla bu tip yayınlarda en ciddiye alınması gereken talep öncelikle makale sahiplerinin talepleridir. Bu derginin bu talepleri karşılamak misyonuyla yola çıkmış olduğu her zaman anımsanmalıdır. Her bir yazarın kendi makalesine ilişkin taleplerini karşılayabildiğimiz oranda okurların da sonuçtan memnun kalacaklarına inanıyoruz.

Sevgi ve saygıyla.

Yavuz CEZAR

05 EKİM 1995

16. YÜZYILDA RODOSÇUK (Via Aegnetia'nın Marmara Uzantısı)

İlber ORTAYLI

16. yüzyılda Rodosto (daha sonra Tekirdağ, Tekfurdağ, Osmanlı deyişi Rodosçuk) Marmara limanlarından ve şüphesiz Durazzo (Draç veya Dures) dan başlayıp Selanik'e uzanan Via Aegnetia'nın bir uzantısıdır. Rodosçuk iktisadî ve sosyal bakımdan 16. asırda ve sonraki zamanlarda imparatorluğun Rumeli kısmı elden çıkana kadar da gelişmiş ve aktif bir merkezdir. 16. asır Rodosto'suna literatürde Suraiya Faroqhi bir nebze değinmiştir.¹ Çalışmamızda Rodosçuk, *kadı sicilleri* ve *mühimme* defterlerindeki bazı hükümlere dayanarak ele alınacaktır. Ankara Milli Kütüphane'de bulunan *Rodosçuk kadı sicillerinde* ki [Nr 1510-Nr 1754 arası, 953-956 H (1546-1549) yıllarından 1188-1990 H (1774-1776) yıllarına kadar iki asırlık bir süreyi kapsayan 205 cilt] kayıtlar herhangi bir kadı sicilinde görülmeyecek kadar ilginçtir. Zengin ve farklı bir sosyal, kültürel çevre göze çarpar. Köyler dahi başka yerde nadir görülecek kadar, adli mekanizmanın içine girmiştir. 16. yüzyılın ikinci yarısında bu limanın faaliyetleri legal bir ticarî trafik kadar, illegal bir tahıl trafiğine de istinad etmektedir. Rodosçuk Balkanların İstanbul ve hatta Marmara üzerinden dış dünya ile temasında önemli bir fonksiyon yüklenmiştir. Kara taşımacılığının pahalı olduğu dönemde Rodosçuk art ülkesi (hinterland) ile İstanbul arasında da bağlantı kuruyordu.

Bu fonksiyonu aşağı yukarı Berlin antlaşmasına kadar devam etti (yani Bulgaristan'ın özerkliği ve güney Bulgaristan'ın iktisadî kontrol alanı dışına çıkmasına kadar). 1875 de Britanya'nın Rodosçuk'taki konsüler ajanı *Dussi* şöyle yazıyor:² "1873'den önce transit ticaret doruk noktadaydı. İpek böceği kozası, yün, deri, pösteki Edirne ve Filibe'den Rodosçuk'a sevkediliyor ve buradan gemilerle ihraç ediliyordu. Tahıl, buğday ve çavdar ise Meriç ve Enez nehirleri üzerinden sevkedilerek gemilere yüklenirdi. Gene ithal mallar buradan (Rodosçuk) Edirne ve Filibe'ye sevkedilirdi. 19. yy'da demiryolu bu sevkiyata büyük ölçüde darbe indirdi. Dedeğaç daha da önem kazandı." Buna rağmen *Dussi*; "Rodosto deniz kıyısındaki konumundan, ve uygun ikliminden dolayı Dedeğaç'tan daha müsait bir li-

İlber ORTAYLI - Ankara SBF öğretim üyesi (Prof. Dr.)

¹ Suraiya Faroqhi "İstanbul'un İlaşesi ve Tekirdağ-Rodosçuk Limanı, 16-17. asırlar" *ODTÜ Gelişme Dergisi*, 1979,1980, ss. 139-154

² *Parliamentary Papers and Accounts 1875/ a report by Consular Agent Dussi of the Trade and Commerce of Rodosto for the year 1875. ss.1060-1061.*

Dergi / Kitap
Kütüphanede Mevcuttur

TEKİRDAĞ

TRAKYA KİTABELERİ, I.

HAYREBOLU KİTABELERİ [*]

RIFKI MELÛL MERİC

Meskenler, hemen hemen külliyyet itibariyle kerpiç duvarlı ve toprak sıvalı, tek katlıdır. Sokakların bir kısmı arnavut kaldırımına ise de kısmen azami tesviyesiz topraktır; istikametleri de gelişi güzeldir. Çarşıdaki dükkânlar, kâr-ı kadîmdir. İki katlı ve muntazam bina azdır.

Çarşı içindeki Eski hamam yıkılmış, enkazının bir kısmı ile su hazinesi bırakılmış, bazı aksamı üzerine de Belediye dairesi ile yapı değeri olmayan bir hamam inşa edilmiştir. Belediyenin önündeki park, sokak ve meydanlık, Alpulu yolu üzerindeki medrese, Sârban Ahmed Gülşenî tekkesi ile diğer tekke, türbe ve mezarlıkların yerlerindeki arsalarla göçmen evleri, pazar yerleri, askerî binalar ve yollar yapılmıştır. Şehir dâhilinde münderis cami, mescid, tekke ve türbe hazireleriyle makberler kaldırılmış, taşları yok olmuştur; bunların arsalarının bazıları satılığa çıkarılmıştır.

Gazi Turhan Beyin oğlu – Tırhala-Yenişehirde medfun – Güzelce Hasan Bey [1] tarafından Hicrî 905 tarihinde inşa ettirilmiş olan Ulu Camii ile 1098 tarihinde Mehmed Hasib Bey tarafından ikmal edilmiş olan Çarşı Camiinin hazirelerindeki eski yeni bütün mermer mezar taşları ve sandukaları sökülmüştür. Bunların, bilhassa Ulu Camidekilerin pek çoğu zıya'ya uğramıştır. Kalanların bir kısmı sağlamısa da mütebaki kısmı parçalar halinde.

Bazı çeşmelerin yerleri değiştirilmiş, bazıları da iptâl edilmiştir.

I.

HÂLEN MEVCUT MİMARİ ESERLERİ

05 KA!

1. Hasan Bey Camii (Ulu Camii):

Balkan Harbinden evvel vuku bulan büyük zelzelede harabiye uğrayıp tamir edilmemiştir. Osmanlı mimarisinin emsalsiz bir bediası olan bu eserin büyük kubbesinde gökyüzü görülecek kadar geniş ve müteaddit çatlaklar ve çöküntüler olduğu gibi, diğer dört kubbesinde, duvarlarında

[*] Bu yazı, 1945 yılında yapılan araştırma neticesinde hazırlanmıştır.

[1] Kitabede «Hasan Bey bin Abdullah» tir.

17. Yüzyılın Sonlarında Rodosçuk Kazasında Kölelerin Toplumsal Statüsü

Social Statute of Slaves in Rodosçuk Judicial District at the Turn
of the 17th Century

Ümit EKİN*

Öz

Eski çağlardan bu yana var olagelen kölelik gerek İslam hukukunda gerekse Osmanlı hukukunda kendine yer bulmuştur. İslam dininin özendirilmesiyle bir yandan köle azadı teşvik edilirken diğer yandan da özellikle Polonya, Rusya ve Kafkasya gibi bölgelerden getirilen on binlerce köle, bu sistemin toplumda yer edinmesine ve pekişmesine neden olmuştur.

Osmanlı toplumunda ekonomik gücü olan herkes köle satın almakta, bu köleleri ev ve tarım işlerinde istihdam etmekteydiler. Diğer toplumlara nazaran daha iyi durumda olan Osmanlı toplumundaki köleler azat edildikten sonra topluma karışmakta, hatta içlerinden önemli mevkilere gelenler bulunmaktadır. Bu çalışmada, şer'iyeye sicillerindeki verilerden hareket edilerek Rodosçuk kazasındaki kölelerin durumu incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Devleti, Toplum, Köle, Rodosçuk

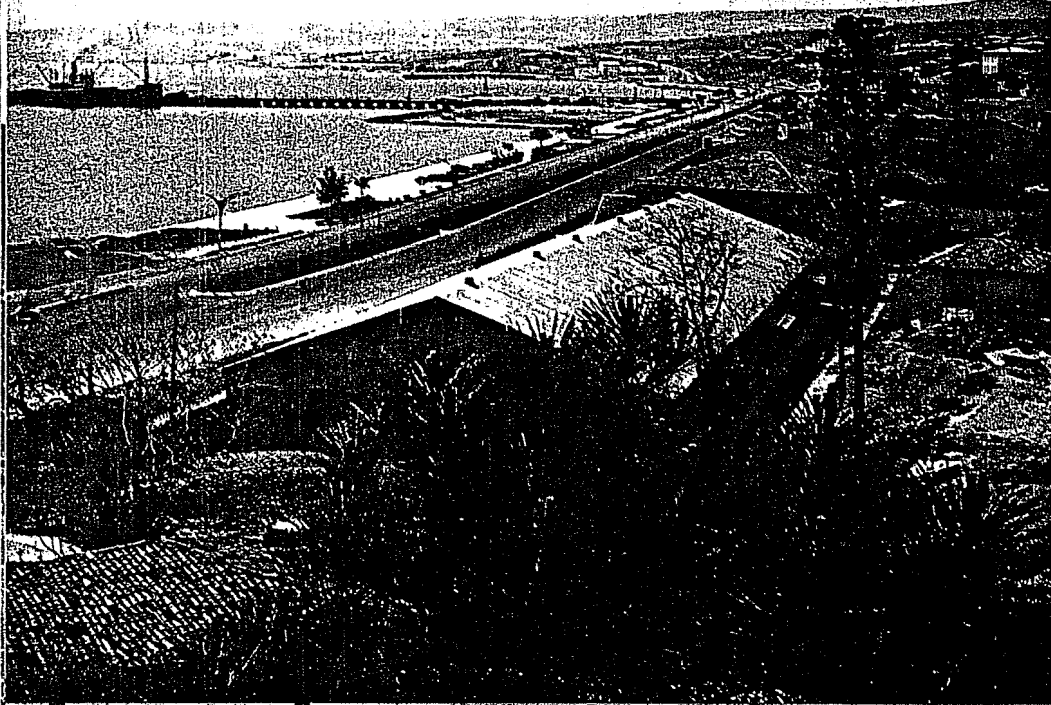
Abstract

Having been existent from time immemorial, slavery was found a place in both Islamic and the Ottoman laws. On the one hand it was fostered to release slaves by the encouragement of Islam, on the other hand, thousands of slaves brought from Poland, Russia and Caucasus made this system stronger and more established in the society.

In the Ottoman society, everybody who was economically powerful bought slaves and employed them in family household and agricultural works. When the slaves in the Ottoman society who were fairly in good position as to the slaves in the

* Sakarya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü. uekin@sakarya.edu.tr

15 MAYIS 2001

Marmara kıyılarının sevimli şehri: Tekirdağ

Trakya'nın İkinci Büyük Şehri

Tekirdağ

FOTOĞRAFLAR : DİKMEN DİKÖZ

BUGÜNKÜ Tekirdağ toprakları, Osmanlı devletinin iki veliht şehzadesi tarafından fethedilmiştir. Sultan Orhan'ın oğlu Veliht -Şehzâde Gazi Süleyman Paşa Çanakkale Boğazı'nı geçerek Gelibolu'yu almış, böylece Trakya'nın fetih yolunu açmıştı.

Süleyman Paşa, 1356'da Şarköy ve Malkara'yı fethetmişti. Bu değerli şehzadenin genç yaşında bir kaza sonucu ölümü üzerine veliht -şehzâdeliğe yükselen Murad Bey, büyük bir kumandan olan ağabeyinin izini takip etti. Hiç ara vermeden fütuhata devam ederek, 1357'de, bundan tam 610 yıl önce Tekirdağ'ı fethetti.

Bu fetihden kısa bir süre sonra tekrar elden çıkan Tekirdağ toprakları, beş yıl kadar Bizanslılar'da kaldı. Daha önce burasını fetheden Murad Bey, babası Orhan Gazi'nin ölümü üzerine I. Sultan Murad olarak tahta geçince, ilk işi bu toprakları geri almak oldu (1362). Malkara da Gazi Evrenos Bey tarafından yeniden zaptedildi.

Ancak, Bizanslılar, Tekirdağ topraklarını kolay kolay çıkarmak niyetinde değillerdi. Bilhassa, Çorlu'yu geri almak için çok uğraştılar, bu kesimde sık sık hücumlarda bulundularsa da müspet bir netice elde etmeleri mümkün olamadı. Tekirdağ toprakları esas itibarıyla 1362'den itibaren Türk olarak kaldı.

Tekirdağ, Fetret Devri'nde, şehzâde Süleyman, Musa ve Mustafa Çelebiler arasında çekişilmiş, bu saydığımız şehzâdeler, I. Sultan Mehmed'in millî bütünlüğü sağladığı tarihe kadar sırasıyla, Tekirdağ'a hâkim olmuşlardır.

İKİ İMPARATORUN ÖLÜMÜ

İki Türk imparatoru, Tekirdağ sınırları içinde ölmüştür: II. Sultan Bâyezid ve oğlu Yavuz Sultan Selim. Baba-oğul iki padişahın da burada ölmesi, kaderin garip bir tecellisidir.

II. Sultan Bâyezid'in saltanatının son yıllarında başgösteren şehzâdeler kavgası, gün geçtikçe şiddetlenmiş, sonunda padişah, şehzâde Selim lehine tahttan feragat etmişti.

Ancak bu feragat ediş, bir mecburiyet neticesi olmuştu. Şehzâde Selim, beraberinde yeniciler olduğu halde Topkapı Sarayı'na gitmiş; yeniciler,

kendisiyle görüşerek, Selim'den başka padişah istemediklerini söylemişlerdi. II. Bâyezid, bunun üzerine tahttan feragat etmiş ve son günlerini Dimetoka Sarayı'nda geçirmek istemişti.

Eski padişahın bu arzusu yerine getirildi, gerekli hazırlıklar yapıldı ve II. Sultan Bâyezid, Selim'in tahta çıkmasından on bir gün sonra, Dimetoka'ya doğru yola çıktı. Eski padişah, öylesine halsizdi ki, tahtirevanla seyahat ediyordu. Yolda, Tekirdağ toprakları içinde bir köyde vefat etti. Vefat ettiği zaman, 67 yaşında olan II. Bâyezid'in ihtiyarlık ve üzüntü tesiriyle mi, yoksa zehirlenerek mi öldürüldüğü kesin olarak anlaşılamamıştır.

Tekirdağ topraklarında vefat ederek cenazesi İstanbul'a getirilen başka bir imparator da II. Bâyezid'in oğlu Yavuz Sultan Selim'dir.

Ancak sekiz yıl saltanat süren Yavuz Sultan Selim de, elli yaşında, aynı yerde öldü. Padişah, İstanbul'dan Edirne'ye gi-

Tekirdağ'da, Mimar Sinan'ın bir eseri: Rüstem Paşa Camii.

